

УДК 640.4.001.76

Т. О. Пожусьва

доктор економічних наук, доцент
ДВНЗ “Український державний хіміко-технологічний університет” (Дніпро)

РОЗВИТОК ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ ГАЛУЗІ ЗАПОРІЖЖЯ ТА ПИТАННЯ МІГРАЦІЇ ЯК ОСНОВОПОЛОЖНІ ЦЬОГО ПРОЦЕСУ

У статті обґрунтовано роль і місце держави у становленні готельно-ресторанного бізнесу Запоріжжя та України загалом, розглянуто проблеми його розвитку, досліджено фактори, які впливають на розвиток регіонального туризму, визначено, що створення сприятливого середовища розвитку є одним із пріоритетних завдань роботи влади. Доведено, що на сьогодні через низку невирішених питань молодь прагне до імміграції, тому важливою є робота саме з нею, оскільки залучення молоді до готельно-ресторанної сфери є одним із головних чинників її просунення та підтримки інноваційності.

Виділено та охарактеризовано основні тенденції становлення та розвитку готельно-ресторанного бізнесу Запоріжжя.

Зроблено висновки, що для розвитку готельно-ресторанної сфери першочерговим є вирішення внутрішніх соціальних проблем, підвищення якості життя, а вже потім – налагодження інфраструктури, запровадження інновацій, інвестиції та збільшення рівня регіональної та глобальної конкурентоспроможності галузі.

Ключові слова: інноваційне підприємництво, регіональний туризм, туристична інфраструктура.

I. Вступ

Готельно-ресторанна сфера як одна з високорентабельних галузей світової економіки у XXI ст. стає провідним напрямом економічного і соціального розвитку України. Міжнародний досвід свідчить, що необхідною передумовою активного та успішного просування цієї галузі на ринок держави є сучасна туристична інфраструктура. Сьогодні туризм формує економіку багатьох держав, регіонів, стає важливим чинником стабільного розвитку світової індустрії гостинності [5].

II. Постановка завдання

Метою статті є виділення та характеристика основних тенденцій становлення та розвитку готельно-ресторанного бізнесу Запоріжжя.

III. Результати

Питання розвитку готельно-ресторанного бізнесу досліджували як українські, так і зарубіжні вчені та ресторатори, представники готельно-ресторанного бізнесу, депутати різних рівнів, зокрема: В. Бородіна, А. Затуливетров, Е. Рейнерт, Ю. Шмагіна та ін.

Проте питання розвитку готельно-ресторанного бізнесу вони розглядають однобічно. У статті окреслено комплексність проблем та шляхів їх вирішення, зокрема поставлено питання про те, як міграційні процеси впливають на готельно-ресторанну справу в регіональному аспекті.

Сучасний стан і тенденції розвитку готельно-ресторанної індустрії країни можна охарактеризувати такими положеннями:

1. Досягнення готельної індустрії України є досить скромними на тлі загальносвітової тенденції неухильного зростання, процвітання і розвитку цієї сфери діяльності.
2. Основний готельний фонд країни не відповідає міжнародним стандартам.
3. Висококомфортабельні готелі в Києві, введені в експлуатацію за участю іноземних компаній, дали змогу істотно скоротити дефіцит готелів високого класу для багатой клієнтури. Вартість розміщення в них дорівнює вартості розміщення в найбільших столицях світу [1].

Але все це – загальні фрази. Якщо розглядати питання розвитку готельно-ресторанної справи, то, передусім, треба орієнтуватися на перспективність певних територій. Для Запоріжжя наразі актуальне питання “виживання”, і не останню роль у цьому відіграє політична складова.

7 лютого 2017 р., за матеріалами засідання робочої групи з розробки стратегічного плану Запоріжжя (до неї входили чотири десятки запорізьких активістів, депутатів і чиновників), було виділено головні проблеми нашого міста.

У сфері економіки, інвестицій та підприємництва:

- відсутність достатньої кількості якісних робочих місць (високий рівень безробіття, відсутність можливості працевлаштування);

- відсутність перспектив у молоді в плані навчання, роботи;
 - стагнація промислових майданчиків;
 - відсутність Генплану і містобудівної документації;
 - недостатня диверсифікація спрямованості діяльності малого і середнього бізнесу;
 - високий рівень тіньової економіки;
 - стихійна торгівля;
 - нерозвиненість туристичної інфраструктури;
 - відсутність зручного транспортного сполучення та транспортного коридору на захід країни, до Львова;
 - відсутність реклами міста, низький рівень популяризації його історії;
 - закриті науково-дослідні установи.
- У сфері інфраструктури і міського простору:
- зношеність житлово-комунальної інфраструктури (дотаційність і збитковість підприємств ЖКГ, монополія на ринку, недосконала схема тепlopостачання міста, відсутність управителів житлового фонду);
 - дороги (ремонт). Недружнє до велосипедистів місто, відсутність якісних тротуарів та інфраструктури для людей з обмеженими можливостями і батьків з малолітніми дітьми;
 - недостатньо мостових переходів через Дніпро;
 - організація транспортного сполучення і якість громадського транспорту;
 - низький рівень благоустрою (парки, газони), нерозвиненість прибережної лінії;
 - відсутність концертних майданчиків та зон відпочинку;
 - відсутність єдиного коду міста – неповторного архітектурного, культурного образу;
 - відсутність системи впровадження альтернативних джерел енергії;
 - проблеми бездомних тварин.
- У сфері екології:
- великі обсяги формування та накопичення промислових відходів, відсутність їх утилізації;
 - відсутність швидкого реагування на несприятливі екологічні ситуації;
 - брудне місто, стихійні звалища, постійне скорочення площі озеленення;
 - висока смертність населення та швидкі темпи його скорочення;
 - наднормативне забруднення атмосферного повітря;
 - відсутність системи якісного моніторингу всього спектра шкідливих речовин в атмосферному повітрі та навколишнього середовища загалом;
 - забруднення р. Дніпро промисловими зливами і стан питної води загалом;
 - недостатнє усвідомлення громадою необхідності збереження навколишнього середовища;
 - концентрація підприємств у центрі міста. У соціальній, гуманітарній сфері, якість життя:
 - відсутнє сучасне культурне середовище;
 - органи місцевого самоврядування не усвідомлюють необхідності задовольняти культурні потреби городян;
 - відсутність сформованого креативного кластера;
 - недостатня кількість актуальних для соціуму культурних установ;
 - недоступність якісних медичних послуг;
 - мала кількість жінок в управлінні на рівні прийняття рішень, відсутність гендерної складової при плануванні;
 - відсутність реальної взаємодії громадськості та влади;
 - відсутність інформаційних ресурсів для висвітлення життя міста (єдиний інформаційний простір);
 - недостатня інформованість населення;
 - розпорошеність еліти у відстоюванні інтересів міста;
 - невиконання законів і правил бізнесом та городянами, відсутність соціальних “ліфтів”;
 - відсутність програм щодо забезпечення молоді житлом, недостатній професіоналізм кадрів соціальної сфери;
 - недостатня кількість дошкільних навчальних закладів;
 - близькість до зони АТО;
 - низька активність громади у вирішенні соціальних проблем;
 - недостатня кількість соціальних програм для пенсіонерів [3].
- Основна проблема міста – це небажання молоді тут жити і працювати, причому не тільки в Запоріжжі, а й в усій Україні.
- Спробуємо розібратися в цій проблемі по порядку.
- Ось уже багато років (протягом майже всієї історії незалежної України) люди тут виживають, а не живуть і не бачать перспектив. Якщо згадати повоєнний час, то умови життя були в рази гіршими, але при цьому віра в “світле майбутнє” і перемога над фашизмом зробили свою справу.
- Другою основною проблемою міста є забруднення промисловими підприємствами і відсутність якісного доступного медичного обслуговування. Лікарі все частіше працюють на так званій “середній чек”.
- Крім того, майже всі великі підприємства міста отримують “валютну” виручку. При цьому рівень реальної зарплати працівників низький. Вони отримують зарплату без урахування зміни курсу валют.
- Саме через це за будь-якої зручної можливості молодь намагається втекти із Запоріжжя та України.
- Важко погодитись із Ю. Шмагіною в тому, що для готельно-ресторанного бізнесу в

Україні сьогодні потрібно мінімальне втручання держави [5]. Досить влучно з цього приводу висловився Е. Рейнерт, який каже, що за умов перехідного становища та за несприятливих обставин саме держава повинна шляхом активного втручання вирішувати економічні проблеми [6, с. 30], як це відбувається в усіх найбільш розвинених країнах світу [6, с. 285–286], в той час як сьогодні у світі (та в Україні зокрема) має місце благодійний колоніалізм [6, с. 295].

Якщо говорити про сферу готельно-ресторанного бізнесу, то завдяки її мобільності та інноваційності державі не завжди потрібно витратити значні кошти на її розвиток. Як правило, достатньо “не заважати”, оскільки, якщо звернутись до загальносвітової практики, то аналітики міжнародного маркетингового агентства Landor вважають, що одним із найважливіших трендів у розвитку сфери гостинності стане звернення до зростаючої аудиторії гостей з Китаю.

Зростання китайського середнього класу чинить все більший вплив на сервіс в готелях і ресторанах найбільших міст світу. Великі міжнародні мережі “повертаються обличчям” до цієї аудиторії, щоб забезпечити гідний рівень комфорту “новим китайцям”. Hilton Worldwide кілька років тому створила сервіс Huanying (“Ласкаво просимо”). Тепер в мережі використовуються пам’ятки і меню китайською мовою, а в номерах транслюються національні телеканали. Програма працює вже в 110 готелях в 30 країнах світу. InterContinental Hotels Group (IHG) запустила програму Zhou Dao (“Шлях”). Більше 10 000 співробітників мережі навчили китайському етикету, культурі та кухні. Програма буде реалізована в 250 готелях по всьому світу. Більше того, IHG оголосила про запуск Hualuxe – нової “лінійки” готелів спеціально для китайських туристів. Маркетологи передбачають, що в результаті зміна аудиторії готелів та ресторанів у найбільших туристичних містах призведе до переопозиціонування всієї сфери гостинності. Бізнесу доведеться “змінити тон” спілкування і на-

вчитися розмовляти з китайськими гостями [4, с. 9].

О. Затуливетров також вважає основними проблемами неспроможність у сфері готельно-ресторанного бізнесу адекватно реагувати на західні інновації та досить дивний спосіб їх адаптації до українського ринку [2, с. 22–23]. Зокрема, він каже на зниження собівартості через відповідне падіння якості послуг, що, звичайно, викликає лише роздратування у споживачів. Болючою проблемою в закладах залишається санітарний стан харчоблоків та дивні страви, що не користуються попитом.

IV. Висновки

Отже, для розвитку готельно-ресторанної сфери першочерговим є вирішення внутрішніх соціальних проблем, підвищення якості життя, а вже потім – налагодження інфраструктури, запровадження інновацій, інвестиції, внаслідок чого збільшиться рівень регіональної та глобальної конкурентоспроможності галузі. Якщо держава впровадить відповідні запитами сучасності заходи, то готельно-ресторанна галузь Запоріжжя буде спроможна до самовдосконалення та зможе подолати внутрішні проблеми.

Список використаної літератури

1. Бородин В. В. Ресторанно-гостиничный бизнес: учет, налоги, маркетинг, менеджмент. Москва, 2001. 165 с.
2. Затуливетров А. Ненавижу, не люблю! *Ресторанные ведомости*. 2016. № 01. С. 22–23.
3. Какие проблемы есть в Запорожье: выводы рабочей группы. URL: <http://061.ua/news/15377>.
4. Крупнейшие бренды приспособляются к вкусам гостей из Азии. *Ресторанные ведомости*. 2016. № 01. С. 9.
5. Шмагина Ю. В. Перспективы развития готельного бізнесу та ресторанної справи. URL: http://www.rusnauka.com/2_KAND_2009/Economics/39523.doc.htm.
6. Reinert E. S. How rich countries got rich... And Why Poor Countries Stay Poor. London, 2007. 423 p.

Стаття надійшла до редакції 10.05.2017.

Пожуева Т. А. Развитие гостинично-ресторанной сферы Запорожья и вопросы миграции как основополагающие данного процесса

В статье обоснована роль и место государства в становлении гостинично-ресторанного бизнеса Запорожья и Украины в целом, рассмотрены проблемы его развития, исследованы факторы, влияющие на развитие регионального туризма, определено, что создание благоприятной среды развития является одной из приоритетных задач работы власти. Доказано, что на сегодня по ряду нерешенных вопросов молодежь стремится к иммиграции, поэтому важным является работа именно с ней, поскольку привлечение молодежи к гостинично-ресторанной сфере является одним из главных факторов ее продвижения и поддержки инновационности.

Выделены и охарактеризованы основные тенденции становления и развития гостинично-ресторанного бизнеса Запорожья.

Сделаны выводы, что для развития гостинично-ресторанной сферы первоочередной задачей является решение внутренних социальных проблем, повышение качества жизни, а уже

потом – налаживание инфраструктуры, внедрение инноваций, инвестиции и увеличение уровня региональной и глобальной конкурентоспособности отрасли.

Ключевые слова: инновационное предпринимательство, региональный туризм, туристическая инфраструктура.

Pozhuieva T. Hotel Restaurant Zaporizhya Development and Migration as a Basis of This Process

Hotel-restaurant sphere as one of the most profitable sectors of the world economy is becoming a leading area of economic and social development of Ukraine. International experience shows that modern tourism infrastructure is a necessary prerequisite for the active and successful promotion of this industry to the state market. Today, tourism forms the economy of many states and regions, becoming an important factor in the sustainable development of the world hospitality industry. The article substantiates the role and place of the state in the development of the hotel and restaurant business of Zaporizhzhya and Ukraine in general, considers the problems of its development, investigates the factors influencing the development of regional tourism, and that creation of a favorable development environment is one of the priorities of the work of the authorities. It is proved that today, due to a number of unresolved issues, young people aspire to immigration, so it is important to work with them, because attracting young people to the hotel and restaurant industry is one of the main factors of its promotion and innovation.

The purpose of the article is to highlight and characterize the main trends in the establishment and development of hotel and restaurant business in Zaporozhye.

Speaking about the sphere of hotel and restaurant business, due to its mobility and innovation, it does not always require the state to spend significant money on its development, as a rule, it is not enough to interfere. Turning to world-wide practice, one of the most important trends in the development of hospitality will be the appeal to a growing audience of guests from China.

The growth of the Chinese middle class has an increasing influence on the service in the hotels and restaurants of the largest cities in the world. Large international networks are counting on this audience. Marketers assume that eventually the change in the audience of hotels and restaurants in the largest tourist cities will lead to repositioning the entire sphere of hospitality. Businesses will have to change the tone of communication and learn to speak with Chinese guests.

The main problems are the inability of the hotel and restaurant business to respond adequately to Western innovations and a rather strange way of adapting them to the domestic market. so one of the most popular ways for today is to reduce the cost due to a corresponding drop in the quality of services, which usually causes only annoyance among consumers, as the most painful problem in the institutions remains the sanitary state of food units and queer foods that are not in demand.

Therefore, for the development of the hotel and restaurant sector, the priority of solving internal social problems, improving the quality of life, and then infrastructure, innovation, investment and, consequently, increasing the level of regional and global competitiveness of the industry.

Key words: innovative entrepreneurship, regional tourism, tourist infrastructure.